

Μαρτύριον τῶν «Κολλυβάδων» ἁγιορειτῶν Θεοφάνους καὶ Παΐσιου (+1773)

Εἶθε ἡ παρουσία τῆς εἰκόνης, νὰ ἀλλοιώσῃ ἐπὶ τὰ κρείττω, τὰ νῦν κρατοῦντα ἐν Ἁγ. Ὄρει (ἦγον μνημόσυνα Κυριακῆς, Ἁγίας Μετάληψιν καὶ διακράτησιν Ἱ. Παραδόσεων). [Σχόλιον Ἱερομ. Θεοδωρήτου εἰς τὸ παρὸν σχέδιον ἀπὸ τοῦ ὁποῦν ἐγένετο ἡ ἐπιλογή τῶν ὁσιομαρτύρων.]

Ἀπολυτίκιον ἡ.α' Τοῦ λίθου σφραγισθέντος

Ἐν τῇ καρδίᾳ Χριστὸν φέροντες Ὅσιοι, προθύμως διωγμοὺς καὶ θάνατον υπέστητε διὰ τὰς παραδόσεις· υπενθυμίζει τὸ μαρτύριον ὑμῶν τῶν λόγων τῶν Ἁγίων, ὅτι χριστιανὸς ἐστὶν οἶκος Θεοῦ ἀληθῆς συνιστάμενος ἐξ ὀρθῶν δογμάτων καὶ ἔργων εὐσεβείας. Δυὰς ὁμολογητῶν Παΐσιε καὶ Θεόφανες πρεσβεύσατε Χριστῷ ὑπὲρ τῶν τελούντων, ὑμῶν τὴν θεϊαν μνήμην.

Κοντάκιον ἡ.γ' Τὴν ὠραιότητα

Ὅσιομάτρυρες, ἀειμνημόνευτοι, τῶν παραδόσεων, τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καταφρονουμένων, οὐκ ἐδέχθητε ἔνοχον συγκατάβασιν. Διὸ καὶ θάνατον διὰ πνιγμοῦ ἐλάβετε, ὅσοι Παΐσιε ἔνδοξε καὶ Θεόφανες τίμιε, πρεσβεύσατε Χριστῷ τῷ Θεῷ, ὑπὲρ τῶν μνήμην, ὑμῶν ἐπιτελούντων.-

Ἡ Ἱστορία τοῦ Κολλυβαδικοῦ κινήματος

Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ. (Κολ.β' 6-7).

Πονεῖ δεῖ ἐπὶ τῇ φυλακῇ, τῶν τιμίων... καὶ εἰ καὶ πονοῦμεν τῇ καρδίᾳ παραμένοντες, ἀλλὰ ἐγγὺς ἡ παράκλησις. (Φιλοκ.Α' 156-157).

Ἡ καινοτομία μιᾶς Σκήτης

Τὸ ἔτος 1754 ἡ Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης, στὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀποφάσισε νὰ κτίσει μεγαλύτερο Κυριακὸ. Χρειάσθηκαν πολλὰ χρήματα. Οἱ Χριστιανοὶ ἔστειλαν ἀπὸ παντοῦ βοήθεια εἰς μνημόσυνο γονέων καὶ συγγενῶν. Τὰ μνημόσυνα ὅμως πού ἔπρεπε νὰ γίνουν στὴ Σκήτη, καὶ πού ἐντάσσονταν σὲ ἀγρυπνίες, κούραζαν τοὺς μοναχοὺς καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ δουλέψουν τὴν ἐπομένη. Γιὰ τὸ λόγο αὐτόν, ὕστερα ἀπὸ συμβουλή τοῦ κοινοῦ τους Πνευματικοῦ παπᾶ-Φιλοθέου τοῦ Πελοποννησίου, ἄρχισαν νὰ κάνουν τὰ μνημόσυνα τὶς Κυριακὲς πού, λόγο τῆς ἀργίας, δὲν ἐπρόκειτο ἔτσι καὶ ἀλλιῶς νὰ δουλέψουν.

Ἡ καινοτομία μαθεύτηκε στὸ ὑπόλοιπο Ὄρος καὶ προκάλεσε ἀντιδράσεις. Οἱ Ἁγιαννανῖτες ὅπου πῆγαιναν γίνονταν ἀντικείμενο ἐλέγχων γιατί μνημόσυνο νεκρῶν τὴν Κυριακὴ ἦταν κάτι τὸ πρωτάκουστο καὶ ἀντέβαινε στὸ ἀναστάσιμο τῆς Κυριακῆς. Τότε μερικοὶ ἀπ' τοὺς μοναχοὺς τῆς Σκήτης ἐξομολογήθηκαν στὸν Πνευματικὸ ὅτι ἔχουν πρόβλημα συνειδήσεως. Ὁ Πνευματικὸς τοὺς ἐπέτρεψε νὰ ἀποχωροῦν ἀπὸ τὸν ναὸ μόνις ἄρχιζε τὸ μνημόσυνο. Ἡ ἀποχώρηση ὅμως αὐτὴ ἀναστάτωσε ὅσους ἔμεναν, ἐφ' ὅσον ἦταν ἐμπρακτος ἔλεγχος. Ἔτσι ἄρχισε στὸ Ἅγιον Ὄρος ἡ περίφημη «Περὶ μνημοσύνων ἔρις» πού ἔμεινε στὴν Ἱστορία.

Ὁ ΔΙΩΓΜΟΣ

Στὴν Ἁγία Ἄννα ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἔμενε ὁ πρῶν Πατριάρχης Κων/λεως Κύριλλος. Ὅταν ἄκουσε γιὰ τὴν ἀποχώρηση ὀρισμένων ἀπὸ τὰ μνημόσυνα τῆς Κυριακῆς εἶπε: «Εγώ, ὅταν ἦμουν στὸν Θρόνο, συνεχῶς ἔδινα ἄδεια καὶ ἔψαλλαν τὴν Κυριακὴ μνημόσυνα νεκρῶν». Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ πρῶν Πατριάρχου ἐνίσχυσαν τοὺς καινοτόμους πού μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις κάνει μνημόσυνα τὶς Κυριακὲς, ἐξασκοῦσαν ἠθικὴ βία στοὺς διστάζοντας. Τὸ πείσμα τῶν καινοτόμων δὲν ἄργησε νὰ μεταβληθεῖ σὲ μίσος, καὶ τὸ μίσος σὲ διωγμὸ αὐτῶν πού δὲν δέχθηκαν τελικὰ νὰ ὑποκύψουν.

Ἡ Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης ὑπάγεται στὴ Μεγίστη Λαύρα. Κατήγγειλαν λοιπὸν στὴ Λαύρα οἱ καινοτόμοι τοὺς διαφωνοῦντες σὰν ταραχοποιοὺς. Οἱ Λαυριῶτες, χωρὶς νὰ καλέσουν τοὺς κατηγορουμένους σὲ ἀπολογία, ἔβγαλαν ἀμέσως ἀφορισμὸ ἐναντίον τους καὶ διέταξαν τοὺς Ἁγιαννανῖτες νὰ μὴ τοὺς δέχονται οὔτε στὴν ἐκκλησία, οὔτε στὰ κελλιά, οὔτε στὸ μύλο. Ὁ μύλος ἦταν μοναδικὸς στὴν περιοχὴ καὶ ἡ ἀπαγόρευση νὰ τὸν χρησιμοποιήσουν ἦταν καίριο πλῆγμα γιὰ τὴ διατροφή τους. Οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς Παραδόσεως ἔδωσαν τόπο στὴν ὀργὴ καὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Ἁγία Ἄννα, ἀφήνοντας τὰ κελλιά τους, μερικοὶ σὲ προχωρημένη ἡλικία, «μᾶλλον ἐλόμενοι κακουχεῖσθαι διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀλήθειαν ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν». Ἀλλὰ, ὅπου καὶ ἂν βρῆκε καταφύγιο ὁ καθένας, οἱ Ἁγιαννανῖτες δὲν τοὺς ἀφηναν ἡσυχούς. Κοινοποιοῦσαν τὸν Λαυρεωτικὸ ἀφορισμὸ σὲ ὅλες τὶς Σκῆτες καὶ τὶς Μονές ἐπισυνάπτοντας καὶ ὀνομαστικὸ κατάλογο ὅλων αὐτῶν πού εἶχαν ἐκφράσει δημόσια τὴν ὑποστήριξή τους πρὸς τὴν Παράδοση, ἔστω καὶ ἂν δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ κάτοικοι τῆς Ἁγίας Ἄννας.

Καὶ ἀπαιτοῦσαν νὰ ἐκδιωχθοῦν ἀμέσως! Στὸ διωγμὸ αὐτὸν πρωτοστάτησαν δύο Ἐπίσκοποι ποὺ συνέπεσε νὰ βρίσκονται τὸν καιρὸ ἐκεῖνο στὸ Ὅρος: ὁ προαναφερθεὶς πρῶην Κων/λεως Κύριλλος (ποὺ εἶχε καὶ τὴν ἰδέα γιὰ τὸν μύλο), καὶ ὁ Μητροπολίτης πρῶην Χαλεπίου Γεννάδιος. Οἱ ὀρθόδοξοι διώχονταν σὰν ἀφορισμένοι καὶ αἰρετικοί. Τοὺς ὀνόμασαν χλευαστικὰ «Κολλυβάδες» καὶ διέδωσαν ἐμπιστευτικὰ ὅτι ἦσαν δῆθεν μασόνοι. Ὁ τελευταῖος αὐτὸς χαρακτηρισμὸς ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση στοὺς ἀπλούστερους μοναχοὺς, ποὺ ἦσαν καὶ ἡ πλειονότης, καὶ οἱ ὁποῖοι μόνις τὸν ἄκουγαν, χωρὶς νὰ ἐρευνοῦν περισσότερο, ἀποστρέφονταν τοὺς συκοφαντούμενους μὲ ὅλη τους τὴν ψυχὴ. Ἀκόμη καὶ ὁ λαϊκὸς карабокёрς, ποὺ ἔκανε τὴν συγκοινωνία, δὲν δεχόταν Κολλυβά στὸ πλοῖο του!

«Θέλεις μῆλον ἔπαρε, θέλεις κυδῶνιν λάβε»

Μπροστὰ στὴν κατάσταση αὐτὴν οἱ παραδοσιακοὶ μοναχοὶ ἀποφάσισαν νὰ καταφύγουν γιὰ τὴ δικαίωση καὶ προστασία τους στὸ Πατριαρχεῖο. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ μαζεύτηκαν στὸ κελλί τοῦ παπα-Παρθένιου τοῦ Ζωγράφου τοῦ Σκούρτου. Ἐκεῖ ἔγραψαν ὁμολογία πίστεως ποὺ τὴν ὑπέγραψαν ὅλοι οἱ παρόντες, καὶ ἀργότερα καὶ πολλοὶ ἄλλοι, καὶ τὴν ἔστειλαν στὸ Πατριαρχεῖο μαζὶ μὲ ἀναφορὰ γιὰ τὰ γεγονότα. Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἦταν τότε ὁ Θεοδόσιος Β' ὁ Κρῆς, μεγάλη δὲ ἐπιρροή στὴ Σύνοδο εἶχε ὁ Νικομηδείας Μελέτιος καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος. Τὸ Πατριαρχεῖο ἀπάντησε τὸν Ἰούλιο τοῦ 1772. Ἐγραψε: ... «Οἱ μὲν γὰρ ἐν Σάββασι τελοῦντες τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων καλῶς ποιοῦσιν, οἱ δὲ δ' ἂν ἐν Κυριακῇ οὐκ ὑπόκεινται κρίματι...»

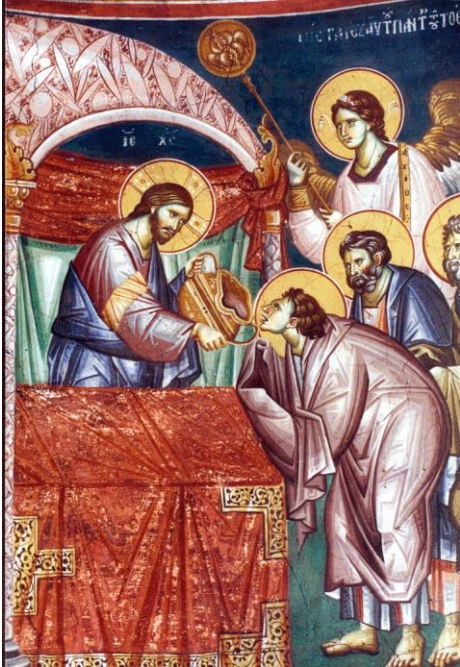
Μετὰ ἓνα ἔτος, τὸν Ἰούνιο τοῦ 1773, τὸ Πατριαρχεῖο ξαναἔγραψε: ... «Οὔτε οἱ ἐν Σαββάτῳ τελοῦντες τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων, νὰ μέμφωνται τοὺς ἐν Κυριακῇ ταῦτα τελεῖν ἐθέλοντας οὔτε ἐκεῖνοι ἀνθιστάμενοι πρὸς αὐτούς, δηλαδὴ τοὺς καλῶς τελοῦντας ἐν Σαββάτῳ τὰ μνημόσυνα, νὰ τοὺς ὀνομάζουν αἰρετικούς καὶ καινοτόμους, ἢ ἄλλα τοιαῦτα δύσφημα ὀνόματα νὰ ἐπιφέρωσι κατ' αὐτῶν ἀδίκως, καὶ νὰ ταραττώσι καὶ τὴν τῶν λοιπῶν μοναχῶν ἡσυχίαν ἀλλὰ νὰ εἰρηνεύσωσι καὶ νὰ συγκοινωνῶσι...»

Σὲ μία τρίτη ἐπιστολή, λίγο μετὰ τὴν προηγούμενη, ξαναγράφει τὸ Πατριαρχεῖο ὅτι «οἱ ἐν Σαββάτῳ τελοῦντες τὰ τῶν ἀποικομένων μνημόσυνα, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς Ἐκκλησίας ἔθος» δὲν πρέπει «νὰ μέμφωνται τοὺς ἐν Κυριακῇ ταῦτα τελεῖν ἐθέλοντας» καὶ ὅτι «ὅλοι οἱ ἐν σκῆταις ἀσκούμενοι... νὰ ἔπωνται καὶ νὰ ἀκολουθῶσιν ἀπαρασαλεύτως εἰς τὴν φυλαττομένην ἐν τοῖς Μοναστηρίοις τάξιν καὶ συνήθειαν περὶ τῶν μνημοσύνων...»

Ἦταν φανερὸ ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο δὲν ἠθελε νὰ πεῖ τὴν ἀλήθεια καθαρὰ, ὅτι οἱ Κολλυβάδες ἔχουν δίκαιο καὶ νὰ σταματήσει ἡ παρανομία, γιὰτὶ ἀπὸ καιρὸ ἤδη τὸ ἴδιο παρανομοῦσε κἀνοντας μνημόσυνα τὶς Κυριακές, γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν κοσμικοφροσύνη τῶν ἀρχόντων. Ἐφαρμόζοντας ὅμως Φαναριωτικὴ πολιτικὴ δὲν δίνει μιὰ λύση ποὺ ἂν τὴν ἐφήρμοζαν οἱ καινοτόμοι θὰ σταματοῦσε ἡ παρανομία καὶ κάθε ἔρις, γιὰτὶ κανένα Μοναστήρι δὲν ἔκανε μνημόσυνα Κυριακῇ.

Μαρτύριον Θεοφάνους καὶ Παΐσιου

Μόνις οἱ διώκτες τῶν Κολλυβάδων πῆραν στὰ χέρια τους τὴν διακήρυξη τοῦ Πατριαρχείου ὅτι «οὐκ ὑπόκεινται κρίματι» ἔγιναν ἀχαλίνωτοι. Λησμόνησαν ὄχι μόνον τὸ σχῆμα τοῦ μοναχοῦ ποὺ ἔφεραν ἀλλὰ καὶ τὸ χριστιανικὸ τους βάπτισμα, καὶ ἀκολούθησαν τὴν ὁδὸ τοῦ

Καϊν. Στην αρχή έπιχείρησαν δυο φορές να δολοφονήσουν τόν άσκητικό και ένάρετο Καππαδόκη μοναχό Σίλβεστρο. Τήν πρώτη φορά τοῦ έριξαν πέτρα καθώς περνούσε έξω από τήν άγία Άννα. Τήν δεύτερη φορά, όταν μπήκε σέ πλοίο για να φύγει από τὸ Όρος, έπεισαν τὸν πλοίαρχο να τὸν σκοτώσει καθ' ὁδόν. Όμως ὁ πλοίαρχος μετάνοιωσε και ἔτσι ὁ Γέρο-Σίλβεστρος γλίτωσε και ἔφθασε στην Πάρο. Για να γίνουν αποτελεσματικοί οί άββάδες τῆς Άγίας Άννας και τῆς Νέας Σκήτης, προσκάλεσαν τὸν αρχιεπιστῆ καπετάν-Μάρκο, τοῦ ἔδωσαν 700 άργυρά νομίσματα και τὰ ὀνόματα ένδεκα μοναχῶν Κολλυβάδων, που παρέμεναν άκόμη στα ὄρια τῶν δύο Σκήτεων. «Οί μοναχοί αὐτοί, τοῦ εἶπαν, εἶναι μάγοι και μασόνοι και κάνουν μεγάλο κακό στο Όρος. Δέν υπάρχει άλλος τρόπος να γλιτώσει ὁ τόπος παρά μόνον αν φονευθοῦν».

Τὰ παλικάρια τοῦ καπετάν-Μάρκου ἔφθασαν στο Κυριακό τῆς Άγίας Άννης Σάββατο βράδυ, παραμονή τῆς ἑορτῆς τῶν Αγίων Πάντων τοῦ ἔτους 1773, ένῶ εἶχε αρχίσει ἡ άγρυπνία. Μπήκαν στο ναό και ζήτησαν ὁδηγό να τοὺς δείξει τις καλύβες τῶν μελλοθανάτων. Οί άββάδες ὑπέδειξαν κάποιον Τιμόθεο αλλά αὐτὸς δέν ἤθελε να πάει. Τὸν έπεισαν λέγοντας ὅτι πρέπει να κάνει ὑπακοή. Όταν ἔφυγαν οί ληστές με τὸν Τιμόθεο αὐτοί συνέχισαν τὸν Προϊμιακό. Ὁ Τιμόθεος ἔδειξε στους ληστές τήν πόρτα τοῦ Παΐσιου και ἔφυγε. Ὁ Ἱερομόναχος Παΐσιος κατοικοῦσε στην καλύβη τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, πάνω από τὸ Κυριακό τῆς Άγίας Άννης και ἦταν καλλιγράφος. Οί άντικολλυβάδες τὸν μισοῦσαν πολύ γιατί τοὺς ἀποστόμωνε σέ κάθε συζήτηση. Οί ληστές εἰσέβαλαν στην καλύβη τοῦ παπα-Παΐσιου, ἄρπαξαν ὅ,τι βρήκαν και τὸν ξυλοκόπησαν άγρια, γιατί δέν πίστευαν ὅτι δέν εἶχε κρυμμένα χρήματα. Τέλος ζήτησαν φαγητό και ἀφοῦ ἔφαγαν, φόρτωσαν στὸν παπα-Παΐσιο και τὸν Γέροντά του Θεοφάνη τὰ κλοπιμαῖα και τοὺς ζήτησαν να τοὺς ὁδηγήσουν στὸν παπα-Άγάπιο που ἦταν τρίτος στη λίστα. Οί πατέρες ὅμως δέ μαρτύρησαν τις καλύβες τῶν άλλων, παρά τοὺς δαρμούς και τις ὕβρεις. Ἡ θλιβερῆ συνοδεία ἔφθασε στο Κυριακό τὴν ὠρα που ἔψαλλον τὴν ἑβδόμη ὠδή. Οί ἔξαντλημένοι από τοὺς δαρμούς και τὰ βάρη πατέρες ἀκούμπησαν πίσω από τὸ ἅγιο βῆμα και οί ληστές μπήκαν στην ἑκκλησία και φώναξαν έξω τοὺς συνασκητές τῶν μελλοθανάτων για να τοὺς δείξουν «τὸ καλό κυνήγι». Αὐτοί ἔβγαιναν λίγοι-λίγοι και ὅπως γράφει ὁ Άθανάσιος Πάριος «στοχαζόμενοι συνωμίλουν. Καί ἦν να ἔκπλαγῆ τινες δια τὴν τόσην ἀπανθρωπίαν ἐκείνων τῶν άσκητῶν... Καθ' ὅτι ένῶ ἔβλεπον τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν εἰς τοσαύτην ἀθλίαν κατάστασιν, οὔδεις εὔρέθη ἵνα εἶπη, τί τοῦτο εἰς αὐτούς; ...οὔδεις ἠκούσθη ἵνα ἐκβάλη λόγον συμπαθείας ἐκ τοῦ στόματος ...τινάς δέν δείχνει ἔλεος εἰς ἐκείνους ὅπου κάθηνται δεδεμένοι ὀπίσω εἰς τὸ βῆμα, ἐκδεχόμενοι τὸν θάνατον.» Ἄφοῦ οί ληστές λεηλάτησαν και τὸ κελλί τοῦ παπα-Γαβριήλ χωρὶς να βροῦν τὸν ἴδιο, φόρτωσαν τὰ νέα κλοπιμαῖα σέ κάτι λαϊκοὺς κτίστες που βρέθηκαν ἐκεῖ, και πήγαν στην Νέα Σκήτη τὴν ὠρα που οί ἐκεῖ πατέρες ἔβγαιναν από τὴν λειτουργία. Οὔτε αὐτοί δέν ἔδειξαν τὴν ἐλάχιστη χριστιανική συμπάθεια πρὸς τοὺς δύο καταδίκους, μόνον παρατηροῦσαν τὸ μαρτύριο ἀπο μακριά. Οί ληστές κατέβασαν τὸν παπα-Παΐσιο και τὸν γέροντα Θεοφάνη στο γιολό, ὅπου εἶχαν τὸ πλῖο τους, ἔδεσαν πέτρες στο λαιμό τους, ἀνοίχθηκαν λίγο και λέγοντάς τους: «Σκυλιά, γιατί δέν θέλετε να κάνετε κόλλυβα τις Κυριακές, ὅπως λέγουν οί Πατριάρχες και οί πνευματικοί τοῦ Όρους;» τοὺς έριξαν από τὸ πλοίο στη θάλασσα, μπροστά στα μάτια ὅλου τοῦ πλήθους τῶν μοναχῶν τῆς Νέας Σκήτης, προσθέτοντας στους Άγίους Πάντες, που γιότραζαν ἐκείνη τὴν ἡμέρα, άλλους δύο ὀσιομάρτυρες.

Ο ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ

Το ισχυρότερο πλήγμα κατά τῶν Κολλυβάδων τὸ ἔδωσε τὸ Πατριαρχεῖο Κων/λεως τὸ ἔτος 1776, πατριαρχεύοντας τοῦ Κων/λεως Σωφρονίου β. Μεγάλῃ κληρικολαϊκῇ Σύνοδος, ἀποτελούμενη ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐνδημούντας στὴν Πόλῃ ἀρχιερεῖς καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄρχοντες, καταδίκασε καὶ ἀφόρισε ὅλους τοὺς Κολλυβάδες, καὶ ὅλους ὅσους μαζὶ μ' ἐκείνους καὶ μετὰ ἀπὸ ἐκείνους φρονοῦν ὅτι μνημόσυνα νεκρῶν δὲν ἐπιτρέπει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νὰ γίνονται ἡμέρα

Κυριακῇ. Διακήρυξε ἡ Σύνοδος αὐτὴ ὅτι ἀνέκαθεν ἡ ἱερὰ τῆς Ἐκκλησίας τάξις καὶ κανονικὴ διατύπωση ἦταν νὰ γίνονται τὰ μνημόσυνα καὶ Σάββατο καὶ Κυριακῇ καὶ ὅποιαδήποτε ἄλλη μέρα τῆς ἐβδομάδος ἀδιακρίτως καὶ ὅτι αὐτὸ δῆθεν εἶναι Ἀποστολικὴ Παράδοσις, καὶ ὅσοι δὲν τὴν δέχονται καὶ δὲν τελοῦν Κυριακῇ μνημόσυνα εἶναι ἀνάρτες, καινοτόμοι καὶ κακόδοξοι. Σὰν ἀντιπροσώπους ὄλων τῶν Κολλυβάδων προταίτιους καὶ ἀρχηγούς ἡ Σύνοδος καθήρεσε καὶ ἀφόρισε τέσσαρες ἱερομονάχους, ἀναφέροντάς τους ὀνομαστικά.

Τὸ «θέσπισμα» αὐτὸ τῆς Συνόδου τοῦ 1776 τὸ ὁποῖο οὐδέποτε ἔκτοτε ἀκυρώθηκε, γράφει κατὰ λέξι, μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Σωφρόνιος ἐλέω Θεοῦ...ἐπειδὴ ταραχὴ καὶ σύγχυσις κατέλαβε τὴν Ἐκκλησίαν... διὰ τινῶν δοκησισόφων καὶ δοκοφρόνων... ἀσέβειαν καὶ ἀνταρσίαν νοσοῦντων... τῆς οὖν καινοτομίας ταύτης καὶ κακοδοξίας καταδήλου γενομένης... διορίζοντες διὰ τοῦτο καὶ ἀποφαινόμενοι κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἱερὰν τῆς Ἐκκλησίας τάξιν καὶ κανονικὴν διατύπωσιν ἀπαρατηρήτως τελεῖσθαι καὶ ἐν Σαββάτῳ καὶ ἐν Κυριακῇ καὶ ἐν ὄλαις ταῖς ἡμέραις τῆς ἐβδομάδος τὰ μερικὰ τῶν Ὁρθοδόξων μνημόσυνα κατὰ τὴν Παράδοσιν τῶν Ἀποστολικῶν Διατάξεων... Ὅσοι μὲ οὖν συνωδῶ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ παρόντι Συνοδικῷ θεσπίσματι καὶ φρονοῦσι καὶ πράττουσι, τελοῦντες ἀπαρατηρήτως καὶ ἐν Σαββάτῳ καὶ ἐν Κυριακῇ καὶ ἐν ὄλαις ταῖς ἡμέραις τῆς ἐβδομάδος τὰ μερικὰ τῶν Ὁρθοδόξων μνημόσυνα, οἱ τοιοῦτοι εἶησαν συγκεχωρημένοι παρὰ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος...». Αὐτὸ φυσικὰ σημαίνει ὅτι ὅσοι μέχρι σήμερα δὲν φρονοῦσι καὶ πράττουσι συνωδῶ τῷ παρόντι θεσπίσματι εἶησαν ὡς καὶ οἱ πρωταίτιοι καὶ ἀρχηγοὶ καὶ συνίστορες τῆς τοιαύτης δόξης... καθηρημένοι... καὶ γεγυμνωμένοι πάσης Θείας Χάριτος καὶ ἱεροπραξίας... καὶ πάντῃ ἀνίεροι ἐν βάρει ἀργίας καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ... ἐξ ἀποφάσεως... 9^η Ἰουνίου 1776 (Τὸ πλήρε κείμενο βλέπε ἐν Ph.Meyer Die Hauptnrkünden für die geschichte der Athos Kloster, Leipzig 1894 σελ.236-241 ὅπου καὶ τὰ προαναφερθέντα κείμενα.)

«Αὐτοὶ Καταράσσονται Καὶ Σὺ Εὐλογήσεις»

Καταδικασμένοι ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο καὶ κυνηγημένοι ἀπὸ τοὺς συνασκητὲς τους, ὅσοι ἤθελαν νὰ παραμείνουν πιστοὶ στὴν Ἱερὰ Παράδοσις τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐφυγαν ἀπὸ τὸ Ὄρος καὶ βρῆκαν καταφύγιο στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου. Ἐκεῖ, ἀγκαλισμένοι ἀπὸ ἓνα λαὸ πού διψοῦσε γιὰ ἀλήθεια καὶ παράδειγμα, οἱ Κολλυβάδες ἔσπειραν τὸν λόγο τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ σπορὰ ἐκαρποφόρησε «εἰς ἑκατόν». Αὐτὴ ἡ καρποφορία ὀνομάσθηκε ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν: «Ἡ Πνευματικὴ Αναγέννησις τοῦ 18^{ου} αἰῶνος». Σ' αὐτὴν ὀφείλομε τὴν «Φιλοκαλία», τὸν «Εὐεργετινόν», τὰ «Εὐρισκόμενα τοῦ Συμεῶν τοῦ Νεοῦ Θεολόγου», τὰ δύο βιβλία «Περὶ συνεχοῦς Θείας Μεταλήψεως», τὸν «Ἀντίπαπα», τὸ «Πηδάλιο», τὸν «Συναξαριστή», τὸ «Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον», καὶ πλῆθος ἄλλα. Οἱ Κολλυβάδες ἴδρυσαν στὰ νησιά ὀνομαστὰ μοναστήρια, πηγὲς ἀγιασμοῦ,

πού πότιζαν τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ θεῖα νάματα ἕναν ὀλόκληρο αἰῶνα, στὴν Πάτμο, στὴν Ἴκαρία, στὴν Πάρο, στὴ Σκιάθο, στὴ Χίο. Οἱ «ἀφορισμένοι» Κολλυβάδες ἀποδείχθηκαν ἅγιοι καὶ πολλῶν ἀπὸ αὐτοὺς τὰ ὅσα εὐωδίασαν καὶ θαυματουργήσαν: ὁ Νήφων ὁ κοινοβιάρχης τῆς Σκιάθου, ὁ Παρθένιος ὁ ζωγράφος ὁ Σκοῦρτος, ὁ Μακάριος Κορίνθου ὁ Νοταρᾶς, ὁ Νικόδημος ὁ ἀγιορείτης, ὁ Ἀρσένιος ὁ νέος ὁ ἐν Πάρῳ ὁ θαυματουργός. Στους Κολλυβάδες χρωστοῦμε πνευματικὰ ἀναστήματα σὰν τὸν Νεομάρτυρα Πολύδωρο, τὸν Ὅσιο Παρθένιο τῆς Χίου, τὸν Γέροντα Διονύσιο ἰδρυτὴ τῆς Ἱ.Μονῆς Παναγίας τῆς Κονιστρίας τῆς Σκιάθου καὶ συνεργάτη τοῦ ἀναγεννητοῦ τῆς Πελοποννήσου Παπουλάκου, τὸν Μωραϊτίδη καὶ τὸν Παπαδιαμάντη. Μ' ἕνα λόγο σ' αὐτοὺς χρωστοῦμε τὸ ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη Ὁρθοδοξία στὴν Ἑλλάδα παρὰ τὴν θύελλα τοῦ Φαρμακίδη καὶ τῶν Βαυαρῶν. Ἀλλὰ ὄχι μόνο στὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ρουμανία δέχθηκε γρήγορα τὴν ἐπίδραση Κολλυβάδων πού ἐξωρίσθηκαν σ' αὐτήν. Ἡ Ρωσία, τσακισμένη ἀπὸ τὸ νεοειδωλολατρικό, δυτικὸπληκτο καὶ ἀντιμοναστικὸ πνεῦμα τοῦ Μεγάλου Πέτρου καὶ τῆς Αἰκατερίνης τῆς Β', κείτονταν, παρὰ τὸ πολιτικὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν δύναμή της σὲ πνευματικὰ ἐρείπια. Ἀπὸ αὐτὰ τὴν σήκωσε ὁ Μολδαβὸς στάρετς Ὅσιος Παΐσιος Βελιτσκόφσκι φέρνοντάς της, ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος, τὸν Κολλυβαδικὸ ἡσυχασμὸ καὶ τὴν «Φιλοκαλία». Οἱ ἀρχιερεῖς καταδίκασαν καὶ ἀφόρισαν αὐτοὺς πού ἀγάπησαν τὴν ἀλήθεια καὶ ἀγωνίστηκαν γι' αὐτήν. Ὁ Θεὸς ὁμως τοὺς εὐλόγησε καὶ τοὺς δόξασε στὸ αἰῶνα...

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ρίζες»